

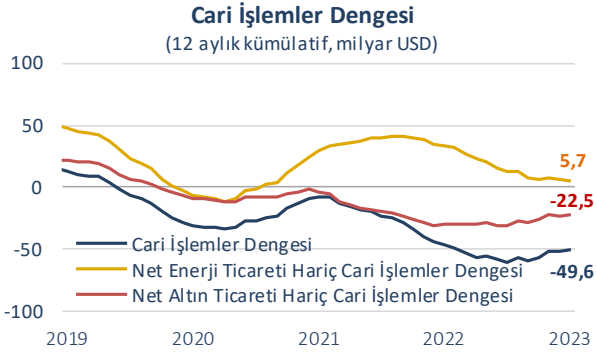

Dış ticaret açığı Kasım'da yıllık bazda %32,6 daraldı.

TÜİK tarafından yayımlanan verilere göre Kasım ayında ihracat geçen yılın aynı ayına kıyasla %5,2 artarak 23 milyar USD'ye ulaşırken, ithalat %5,7 azalarak 28,9 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Böylece, dış ticaret açığı Kasım'da yıllık bazda %32,6 daralarak 5,9 milyar USD oldu. Kasım 2022'de %71,3 düzeyinde bulunan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2023 yılının aynı ayında %79,5 düzeyine yükseldi.

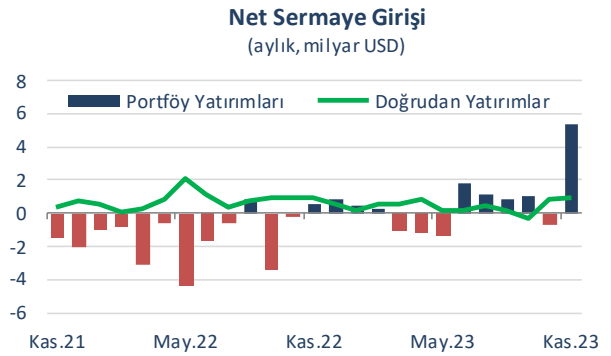
Cari açık Kasım'da 2,7 milyar USD oldu.

Eylül ve Ekim aylarında fazla veren cari işlemler hesabı, Kasım'da 2,7 milyar USD ile piyasa beklentilerinin üzerinde açık verdi. Reuters anketine göre bu dönemde cari açığın 1,7 milyar USD olması bekleniyordu. Bu gelişmede taşımacılık gelirleri ile turizm sezonunun sona ermesiyle birlikte seyahat gelirlerindeki azalış belirleyici oldu. Bu dönemde net altın ithalatı gerilemeye devam ederek 1,2 milyar USD ile son 7 ayın en düşük seviyesinde gerçekleşirken, altın ve enerji hariç cari fazla 2,2 milyar USD oldu. Böylece, Ocak-Kasım döneminde yıllık bazda %1,2 genişleyerek 43,6 milyar USD olan cari açık, 12 aylık kümülatif verilere göre 49,6 milyar USD'ye indi.

Doğrudan yatırımlar son 17 ayın en yüksek seviyesinde...

Kasım ayında net doğrudan yatırımlar 921 milyon USD ile Haziran 2022'den bu yana en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Bu gelişmede yurt içi yerleşiklerin yurt dışında varlık ediniminde gözlenen azalış etkili oldu. Kasım'da yurt içine yönelik net gayrimenkul yatırımları 256 milyon USD ile zayıf seyrini sürdürmesine karşılık Mayıs ayından bu yana en yüksek değerini aldı. Net doğrudan yatırımlar Ocak-Kasım döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %51 azalarak 4 milyar USD'ye geriledi.

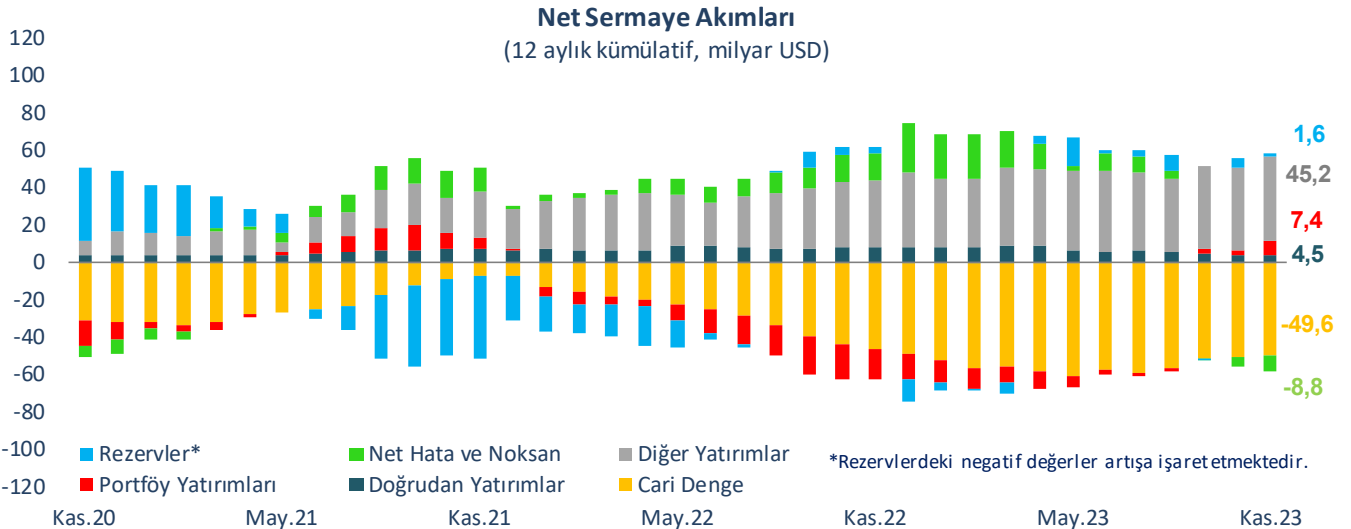

Kasım ayında portföy girişleri ivme kazandı.

Kasım ayında portföy yatırımlarında 5,4 milyar USD ile Mayıs 2017'den bu yana en yüksek sermaye girişi kaydedildi. Bu dönemde yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi portföyü 753 milyon USD artarken, borç senetleri piyasasında net alımları 5,5 milyar USD düzeyine ulaştı. Böylece, portföy yatırımlarında Ocak-Kasım döneminde kaydedilen toplam sermaye girişi 6,6 milyar USD oldu.

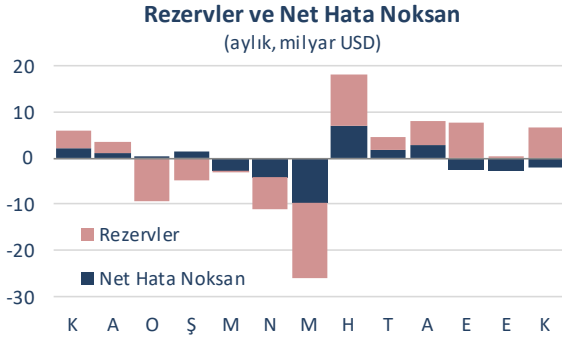
Diğer yatırımlarda 5,1 milyar USD'lik sermaye girişi...

Haziran 2022'den bu yana aralıksız sermaye girişi yaşanan diğer yatırımlar kaleminde Kasım ayında da 5,1 milyar USD'lik

*Rezervlerdeki negatif değerler artışa işaret etmektedir.

giriş kaydedildi. Bu dönemde yurt dışı bankaların yurt içindeki efektif ve mevduatı 591 milyon USD artarken, yurt içi bankaların yurt dışındaki efektif ve mevduatı 182 milyon USD azaldı. Kasım'da bankalar net 4 milyar USD ile Mart 2013'ten bu yana en yüksek kredi kullanımı gerçekleştirdi. Bu dönemde, genel hükümet 79 milyon USD kredi kullanımı yaparken, diğer sektörler net 51 milyon USD kredi geri ödemesi gerçekleştirdi. Kasım ayı itibarıyla 12 aylık kümülatif verilere göre uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %112, diğer sektörlerde %98,6 oldu.

Rezerv varlıklar ve net hata noksan...

Rezerv varlıklarda yılın ikinci yarısında görülen yükseliş Kasım ayında da 6,7 milyar USD ile devam etti. Böylece, rezerv varlıklarda Ocak-Kasım döneminde kaydedilen toplam düşüş 4 milyar USD düzeyine geriledi. Kasım'da 2 milyar USD'lik çıkışa işaret eden net hata ve noksan kalemi ise yılın ilk 11 ayında 10 milyar USD düzeyinde gerçekleşti.

Beklentiler...

Ticaret Bakanlığı'nın açıkladığı öncü verilere göre Aralık ayında ihracat yıllık bazda %0,4 artarken, ithalatın %10,7 geriledi. Türkiye'nin başlıca ihracat pazarlarında ekonomik aktivite zayıf seyrini sürdürüyor olsa da son aylarda ihracat artışının ılımlı da olsa devam ettiği, ithalatın ise petrol fiyatlarındaki gerileme paralelinde azaldığı görülüyor. Öte yandan, jeopolitik gelişmeler enerji fiyatları üzerindeki riskleri canlı tutuyor. 2024 yılında gelişmiş ülke merkez bankalarının faiz indirimine başlayacağı beklentilerinin gerçekleşmesi durumunda ödemeler dengesinin finansmanı tarafındaki olumlu görünümün devam edeceğini düşünüyoruz.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Kasım	Ocak - Kasım		%	12 Aylık
	2023	2022	2023	Değişim	Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-2.722	-43.070	-43.605	1,2	-49.621
Dış Ticaret Dengesi	-4.412	-81.522	-81.808	0,4	-89.886
Hizmetler Dengesi	3.002	47.256	48.857	3,4	51.266
Seyahat (net)	2.347	35.823	39.105	9,2	40.599
Birincil Gelir Dengesi	-1.325	-8.222	-10.980	33,5	-11.538
İkincil Gelir Dengesi	13	-582	326	-	537
Sermaye Hesabı	-14	-28	-197	603,6	-204
Finans Hesabı	-4.710	-18.390	-53.848	192,8	-58.653
Doğrudan Yatırımlar (net)	-921	-8.194	-3.988	-51,3	-4.461
Portföy Yatırımları (net)	-5.367	14.356	-6.619	-	-7.447
Net Varlık Edinimi	881	4.597	3.359	-26,9	3.257
Net Yükümlülük Oluşumu	6.248	-9.759	9.978	-	10.704
Hisse Senetleri	753	-3.458	165	-	-415
Borç Senetleri	5.495	-6.301	9.813	-	11.119
Diğer Yatırımlar (net)	-5.128	-34.429	-39.236	14,0	-45.174
Efektif ve Mevduatlar	-769	-29.918	-22.308	-25,4	-28.288
Net Varlık Edinimi	-138	-1.868	3.128	-	-1.500
Net Yükümlülük Oluşumu	631	28.050	25.436	-9,3	26.788
Merkez Bankası	27	7.322	13.535	84,9	13.530
Bankalar	604	20.728	11.901	-42,6	13.258
Yurt Dışı Bankalar	591	12.072	8.515	-29,5	8.195
Yabancı Para	429	7.980	5.510	-31,0	5.159
Türk Lirası	162	4.092	3.005	-26,6	3.036
Yurt Dışı Kişiler	13	8.656	3.386	-60,9	5.063
Krediler	-4.106	-2.900	-10.431	259,7	-11.368
Net Varlık Edinimi	-121	254	-1.563	-	-2.105
Net Yükümlülük Oluşumu	3.985	3.154	8.868	181,2	9.263
Bankacılık Sektörü	3.957	-5.483	7.658	-	7.389
Bankacılık Dışı Sektörler	-51	8.269	1.386	-83,2	1.248
Ticari Krediler	-250	-1.562	-6.443	312,5	-5.460
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-3	-49	-54	10,2	-58
Rezerv Varlıklar (net)	6.706	9.877	-4.005	-	-1.571
Net Hata ve Noksan	-1.974	24.708	-10.046	-	-8.828

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, Datastream

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Alper Gürler
Bölüm Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

H. Erhan Gül
Birim Müdürü
erhan.gul@isbank.com.tr

Berkay Arık
Uzman Yardımcısı
berkay.arik@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.